

**UCHWAŁA NR LIII/262/2018
RADY POWIATU W BIAŁOGARDZIE**

z dnia 5 listopada 2018 r.

**w sprawie przyjęcia 3 – letniego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie
Białogardzkim na lata 2018-2020**

Na podstawie art. 4 ust.1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 995, zm. poz. 1000; poz. 1349; poz. 1432) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998, zm. poz. 1076, poz. 1544), Rada Powiatu w Białogardzie uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwala się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Białogardzkim na lata 2018-2020 w brzmieniu określonym w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Białogardzie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia, z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2018 r..

PRZEWODNICZĄCY RADY
Henryk Budziła

Załącznik do Uchwały
nr LIII/262/2018 Rady Powiatu
w Białogardzie
z dnia 5 listopada 2018 roku

**Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej
w Powiecie Białogardzkim
na lata 2018-2020**

Białogard 2018

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Cele powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej	4
3. Powiatowy system pieczy zastępczej.....	6
3.1. Rodzinna piecza zastępcza	9
3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	12
4. Sytuacja i potrzeby rodzin zastępczych.....	16
5. Sytuacja i potrzeby osób opuszczających pieczę zastępczą.....	21
6. Priorytety i cele szczegółowe programu na lata 2018-2020	27
6.1. Rekomendacje dla programu	27
7. Monitoring i ewaluacja programu.....	29
7.1. Źródła finansowania	29

Wykresy

1. Organizacja systemu pomocy dziecku i rodzinie	3
2. Podział kompetencji pomiędzy samorządami w zakresie organizacji pomocy rodzinie	6
3. Ilość dzieci w poszczególnych formach pieczy zastępczej.....	7
4. Rodziny zastępcze spokrewnione ogółem	9
5. Pochodzenie dzieci przed umieszczeniem w rodzinach spokrewnionych.....	10
6. Rodziny zastępcze niezawodowe ogółem.....	10
7. Pochodzenie dzieci przed umieszczeniem w rodzinach niezawodowych	11
8. Rodziny zastępcze zawodowe ogółem	11
9. Pochodzenie dzieci przed umieszczeniem w rodzinach zawodowych	12
10. Dzieci przebywające w POW-1 z poszczególnych gmin.....	14
11. Dzieci przebywające w POW-2 z poszczególnych gmin.....	14

Tabele

1. Rodziny zagrożone odebraniem dzieci z podziałem na gminy Powiatu Białogardzkiego w latach 2015-2017.....	5
2. Rodzinna piecza zastępcza.....	9
3. Instytucjonalna piecza zastępcza	13
4. Liczba niepełnoletnich dzieci opuszczających rodzinną pieczę zastępczą w latach 2015 – 2017	15
5. Liczba niepełnoletnich dzieci opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze w latach 2015 – 2017	16
6. Przyczyny umieszczenia w pieczy zastępczej w odniesieniu do dzieci przebywających w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej w 2017 roku	17
7. Struktura wiekowa osób pełniących funkcję rodziców zastępczych.....	18
8. Cele i zadania do zrealizowania w latach 2018-2020	22
9. Limit rodzin zastępczych zawodowych.....	27

1. Wprowadzenie

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy zastępczej na lata 2018 – 2020, zwany dalej Programem, został opracowany w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2013 r. , poz. 135 ze zm.), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r. Zgodnie z art. 180 pkt 1 ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Organizatorem działań na rzecz systemu pieczy zastępczej w Powiecie Białogardzkim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Białogardzkiego wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Białogardzkiego na lata 2014-2020.

Wykres nr 1. Organizacja systemu pomocy dziecku i rodzinie

2. Cele Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej

Celem głównym powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na lata 2018–2020 jest rozbudowywanie i wspieranie istniejącego systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej, ze szczególnym uwzględnieniem pieczy rodzinnej oraz organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Zgodnie z założeniami ustawy, zabranie dziecka z rodziny naturalnej ma być ostatecznością, gdy jego dobro jest zagrożone. Działaniu temu winna towarzyszyć zasada zapewnienia dziecku optymalnych warunków rozwojowych, które najlepiej mogą zagwarantować rodzinne formy pieczy zastępczej. W zadaniu tym kładzie się szczególny nacisk na promocję, pozyskiwanie oraz szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze, a także zachęcenie mieszkańców powiatu do podjęcia obowiązków związanych z opieką nad dziećmi w ramach rodzinnej pieczy zastępczej.

W przypadku instytucjonalnej pieczy zastępczej należy podejmować stosowne działania w celu doprowadzenia placówek opiekuńczo – wychowawczych do odpowiednich standardów wymaganych ustawą. Ponadto Program zakłada pomoc usamodzielniającym się wychowankom, która obejmuje wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej oraz różnego typu placówek opieki całodobowej. Działania obejmują realizację indywidualnych programów usamodzielniania oraz pracę edukacyjno-wychowawczą, wspierającą ich życiowe usamodzielnienie się i integrację ze środowiskiem.

Kolejnym celem programu jest pomoc w powrocie dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej poprzez współpracę koordynatora pieczy zastępczej z asystentem rodziny i wspólne działania dążące do uregulowania sytuacji życiowej rodziny.

Przepisy ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczają dwa zasadnicze obszary działania. W pierwszym – główny nacisk skierowany jest na utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku, a więc w rodzinie dziecka. W drugim – na zapewnienie prawidłowo funkcjonującego systemu pieczy zastępczej w przypadku niemożności sprawowania opieki i wychowania dzieci przez rodziców.

W związku z powyższym ogromnego znaczenia nabierają aktualne działania o charakterze profilaktycznym, pomagające rodzinie w prawidłowym funkcjonowaniu i wychowaniu dzieci, przeciwdziałające powstawaniu problemów lub pozwalające je rozwiązać we wczesnym okresie ich pojawiania się. Podstawowym narzędziem działania na rzecz dziecka jest więc praca z rodziną.

Jest ona ważna w momencie przeżywania przez rodzinę pierwszych trudności i jest niezbędna wówczas, gdy w rodzinie ma miejsce poważny kryzys, zagrażający dobru dziecka.

Należy dołożyć wszelkich starań, aby lokalny system wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych przynosił pożądane efekty.

Należy położyć szczególny nacisk na profilaktykę oraz pracę z rodziną biologiczną, co jest zadaniem własnym gminy (zadania w tym zakresie będą realizowane zgodnie z gminnym programem wsparcia rodziny). Na terenie Powiatu Białogardzkiego w latach 2015-2017 przydzielano asystentów do pracy z **308** rodzinami biologicznymi.

Tabela nr 1. Rodziny zagrożone odebraniem dzieci z podziałem na gminy Powiatu Białogardzkiego w latach 2015-2017 (według danych ośrodków pomocy społecznej)

Lp.	Gmina	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba dzieci w tych rodzinach
1.	Miasto Białogard	103	151
2.	Gmina Białogard	49	117
3.	Gmina Karlino	108	270
4.	Gmina Tychowo	46	114
	Powiat Białogardzki	308	652

Należy zaznaczyć, że wspieranie rodziny może być prowadzone wyłącznie za jej zgodą, a niektóre rodziny nie wyraziły zainteresowania tą formą pomocy. Działaniom profilaktycznym, mającym na celu stworzenie dziecku odpowiednich warunków życia w jego środowisku rodzinnym, muszą towarzyszyć działania na rzecz doskonalenia i rozwoju różnych form pieczy zastępczej nad dzieckiem. Należy przy tym wyraźnie podkreślić, że powinny one mieć charakter okresowy i wszędzie tam, gdzie jest to możliwe, zmierzać do powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

3. Powiatowy system pieczy zastępczej

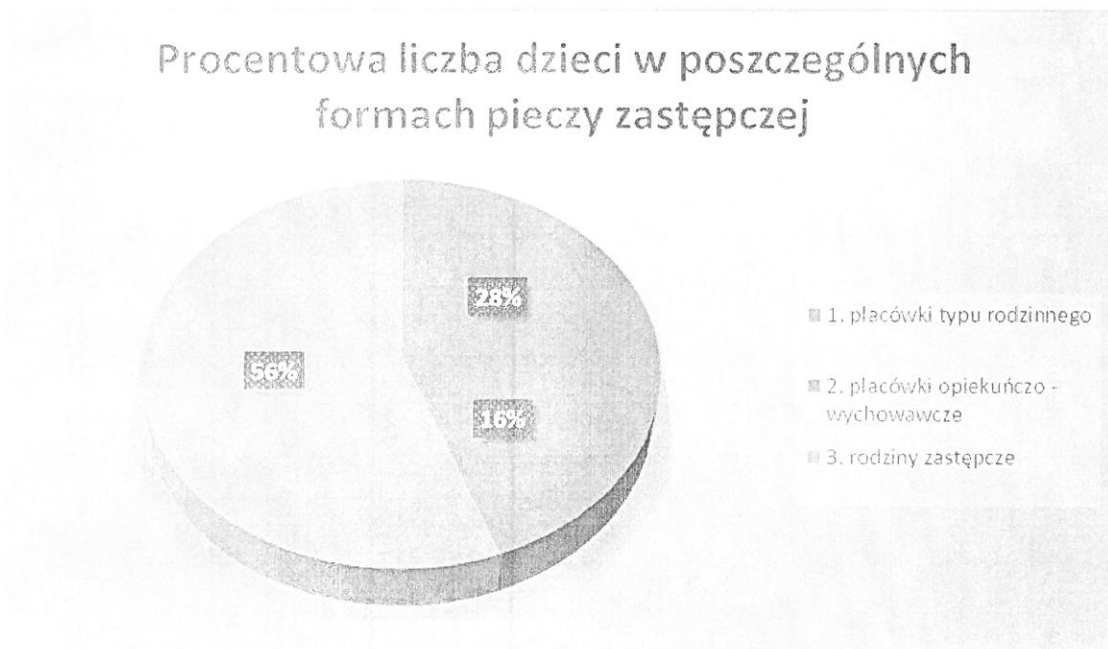
Organizatorem pieczy zastępczej w Powiecie Białogardzkim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie - jednostka organizacyjna Powiatu Białogardzkiego realizująca zadania wynikające między innymi z ustawy o pomocy społecznej i ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wykres nr 2. Podział kompetencji pomiędzy samorządami w zakresie organizacji pomocy rodzinie.

Poniżej przedstawiono podstawowe informacje odnośnie skali realizowanego systemu pieczy zastępczej w Powiecie Białogardzkim, w tym infrastruktury oraz rodzaju udzielanego wsparcia.

Wykres nr 3. Ilość dzieci w poszczególnych formach pieczy zastępczej
(stan na 31.12.2017 r.)

Rodzinna piecza zastępcza to system pieczy zastępczej, w skład którego wchodzi rodziny zastępcze, w skład których wchodzi spokrewnione, zawodowe i niezawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka:

- **rodzina zastępcza spokrewniona** – rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, będący/będąca krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- **rodzina zastępcza niezawodowa** – rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będący krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka,
- **zawodowa rodzina zastępcza**, pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego - rodzina zastępcza, w której umieszcza się dziecko do czasu unormowania sytuacji dziecka, nie dłużej niż na okres 4 miesięcy, w szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej,

- **zawodowa specjalistyczna** – rodzina zastępcza, w której umieszcza się w szczególności dzieci niepełnosprawne i dzieci skierowane na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982r. o postępowaniu w sprawach nieletnich lub małoletnie matki z dziećmi,

- **rodzinny dom dziecka** – tworzony jest przez małżonków lub osobę nie pozostającą w związku małżeńskim, sprawującą opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej.

Instytucjonalna piecza zastępcza to system pieczy zastępczej sprawowany w formie całodobowych placówek opiekuńczo –wychowawczych:

- **typu rodzinnego** – zapewnia opiekę dzieciom w różnym wieku, w tym dorastającym i usamodzielniającym się, umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu,

- **typu interwencyjnego** – zapewnia doraźną opiekę nad dzieckiem powyżej 10. roku życia w czasie trwania sytuacji kryzysowej, w szczególności w przypadkach wymagających natychmiastowego zapewnienia opieki, pobyt w placówce nie może trwać dłużej niż 3 miesiące, w szczególnych przypadkach może zostać przedłużony do zakończenia trwającego postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny, przysposobienie lub umieszczenie w pieczy zastępczej (w sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze),

- **typu socjalizacyjnego** – zapewnia całodobową opiekę i wychowanie nad dziećmi powyżej 10. roku życia, których powrót do domu nie jest możliwy, w sytuacjach szczególnych do placówek kierowane mogą być dzieci młodsze,

- **typu specjalistycznego – terapeutycznego** – zapewnia opiekę nad dziećmi powyżej 10. roku życia o indywidualnych potrzebach w tym: legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub umiarkowanym i znacznym stopniu niepełnosprawności.

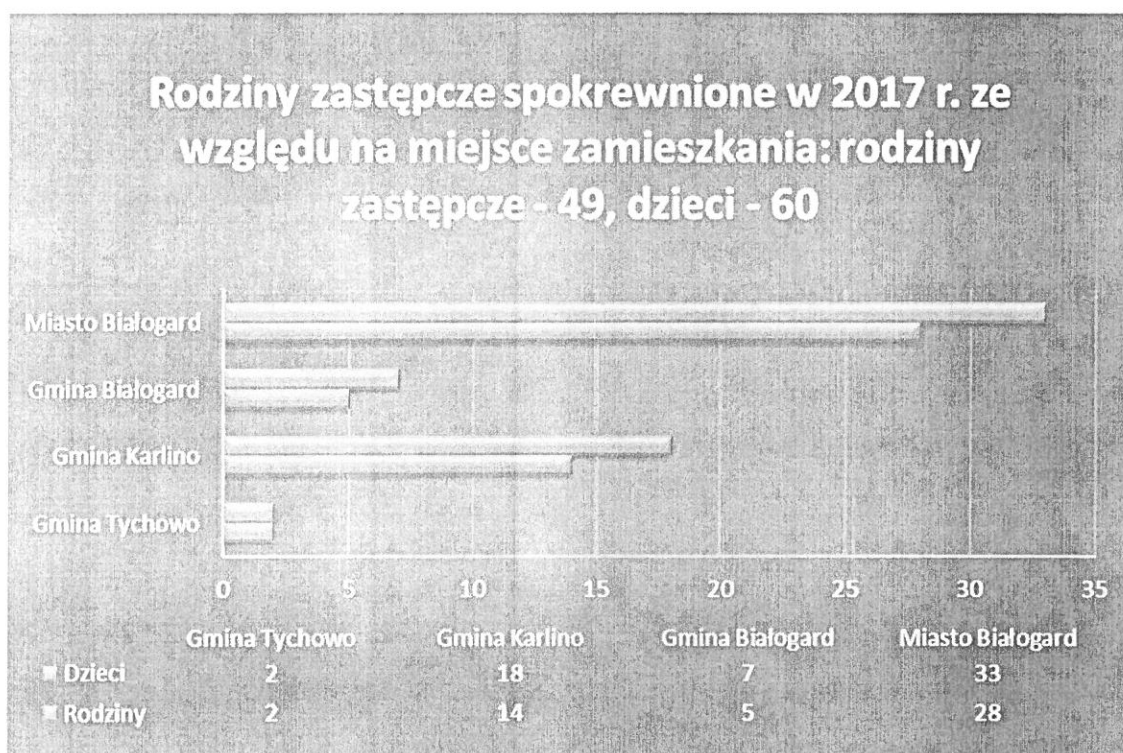
Szczegółowe dane liczbowe dotyczące systemu pieczy zastępczej na terenie Powiatu Białogardzkiego przedstawiają poniższe zestawienia:

3.1 Rodzinna piecza zastępcza

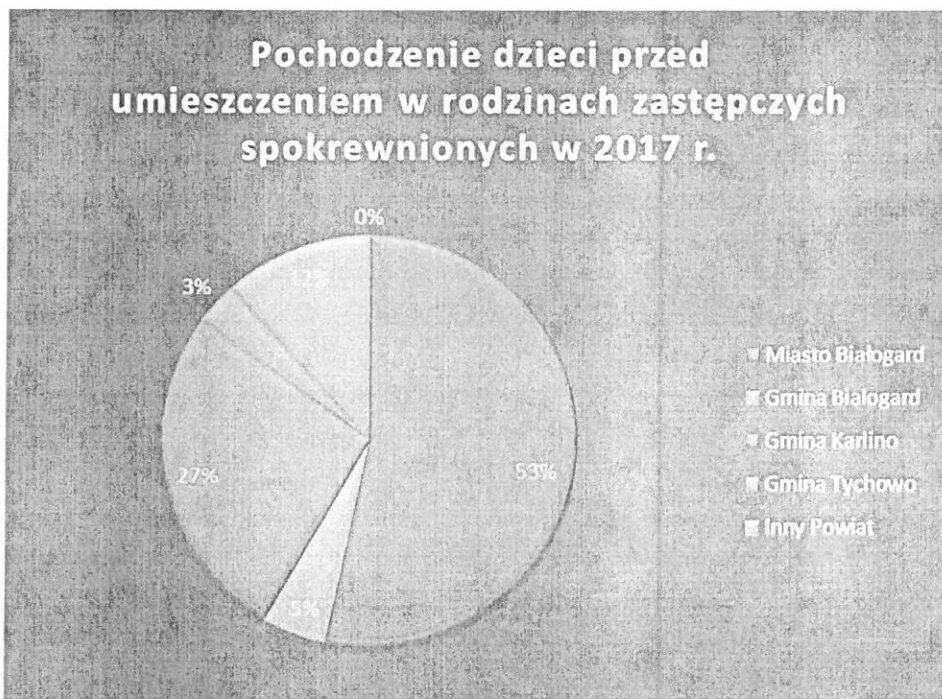
Tabela nr 2. Rodzinna piecza zastępcza (stan na 31.12.2017)

RODZINY ZASTĘPCZE	Liczba	Zestawienie procentowe
Rodziny zastępcze spokrewnione	49	x
Liczba umieszczonych dzieci	60	51,28
Rodziny zastępcze niezawodowe	16	x
Liczba umieszczonych dzieci	22	18,8
Rodziny zastępcze zawodowe	6	x
Liczba umieszczonych dzieci	35	29,9
Ogółem liczba rodzin	71	x
Liczba umieszczonych dzieci	117	100%

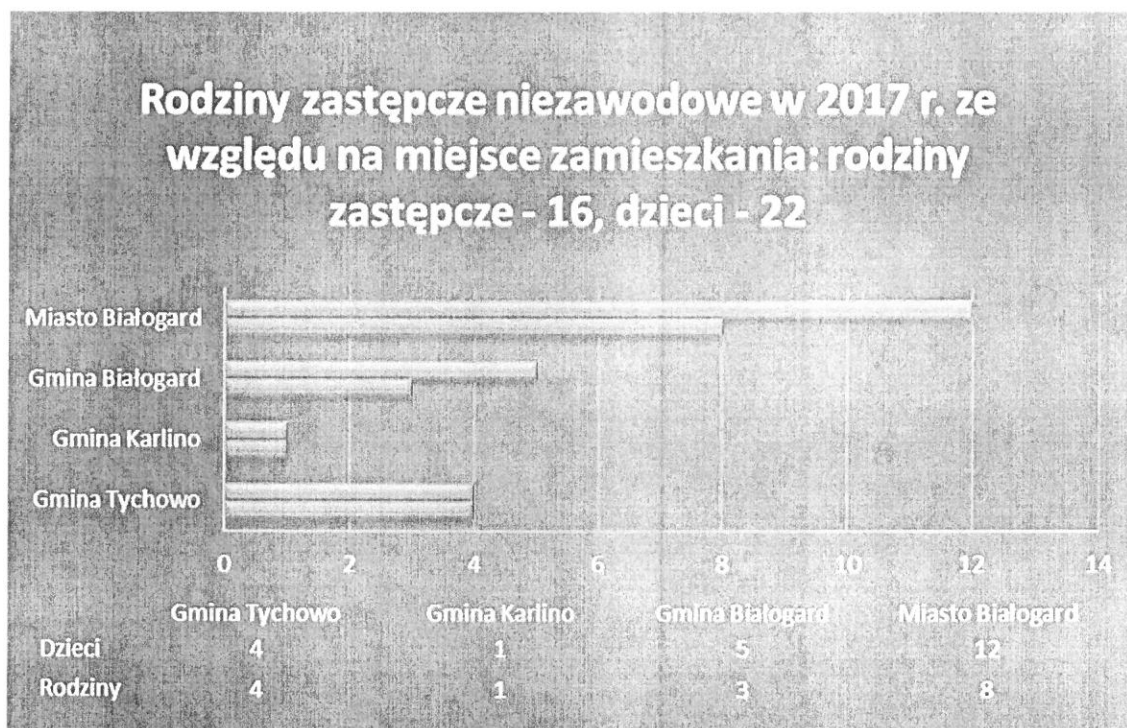
Wykres nr 4.

Wykres nr 5.

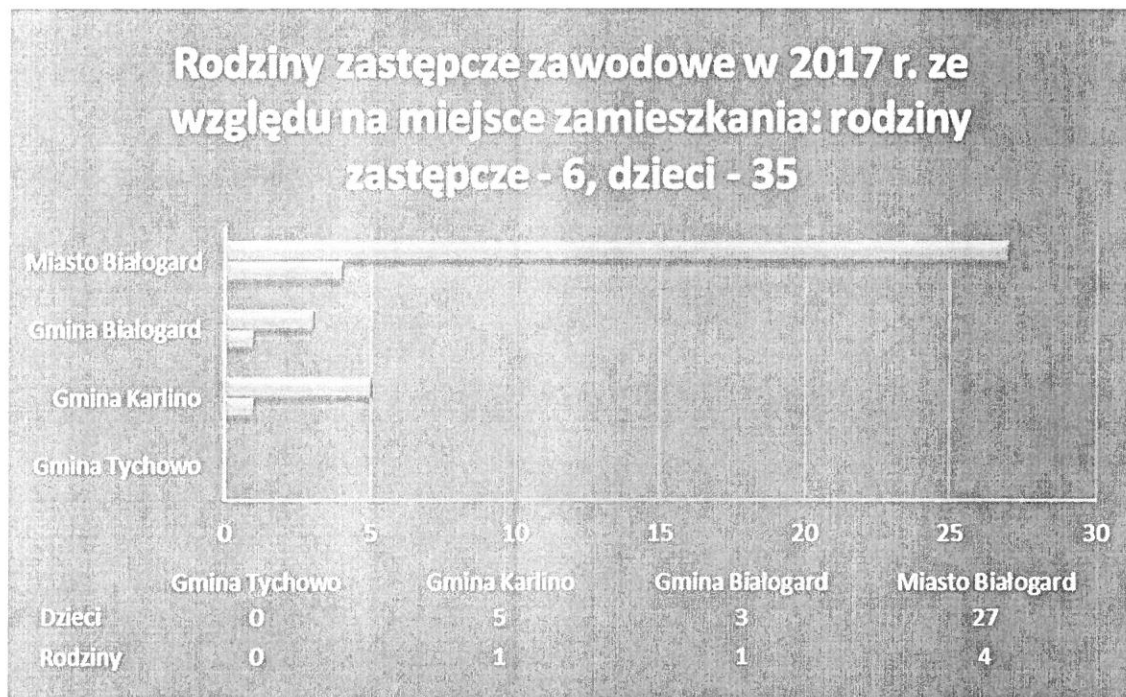
Wykres nr 6.

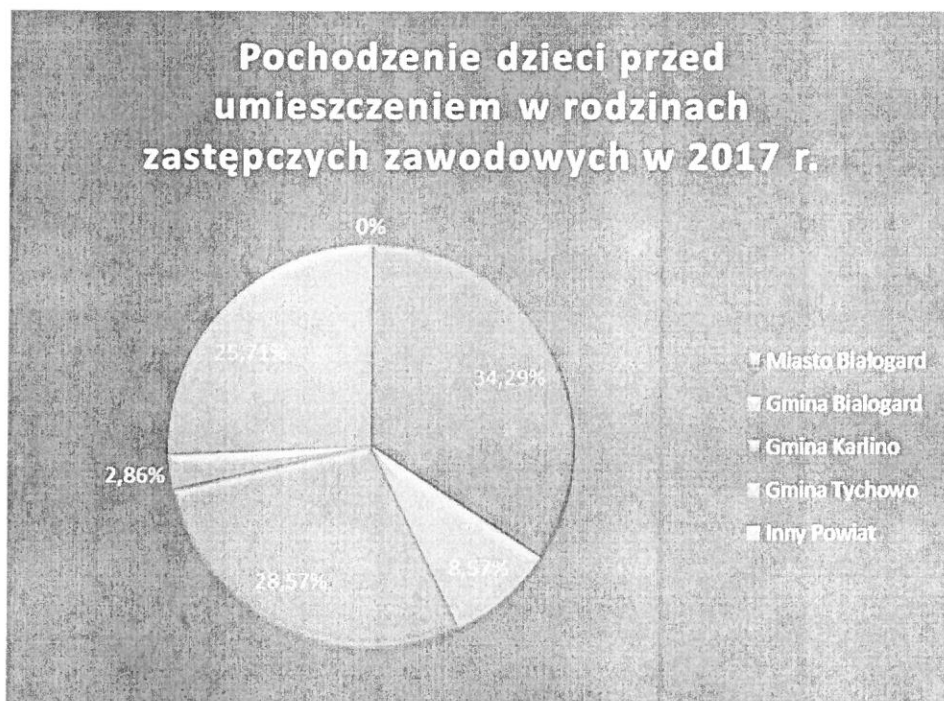
Wykres nr 7.

Wykres nr 8.

Wykres nr 9.

3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza

Dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, działanie na rzecz zaspokojenia ich potrzeb wymaga równoległego podejmowania czynności opiekuńczych, wychowawczych i dydaktycznych. Tego typu potrzeby dzieciom pozbawionym częściowo lub trwale opieki i wychowania w rodzinie biologicznej powiat zapewnia przez organizowanie i prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Na terenie Powiatu Białogardzkiego na dzień 31 grudnia 2017 roku funkcjonowało 11 placówek całodobowego pobytu, w tym 8 prowadzonych na zlecenie powiatu:

- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 1 w Białogardzie,
- Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza Nr 2 w Białogardzie,
- Rodzinny Dom Dziecka w Białogardzie,
- 8 Placówek funkcjonujących w strukturach Wioski Dziecięcej SOS w Karlinie

Należy tu zwrócić uwagę na fakt, że Placówki Opiekuńczo – Wychowawcze w Białogardzie czekają bardzo poważne zmiany, ponieważ w oparciu o art.95 ust.3 oraz art. 230 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w ramach standaryzacji usług w obszarze instytucjonalnej pieczy zastępczej należy je przekształcić z 14 miejscami każda. Ważnym jest, że obiekty te muszą spełniać standardy zgodnie z ustawowymi kryteriami.

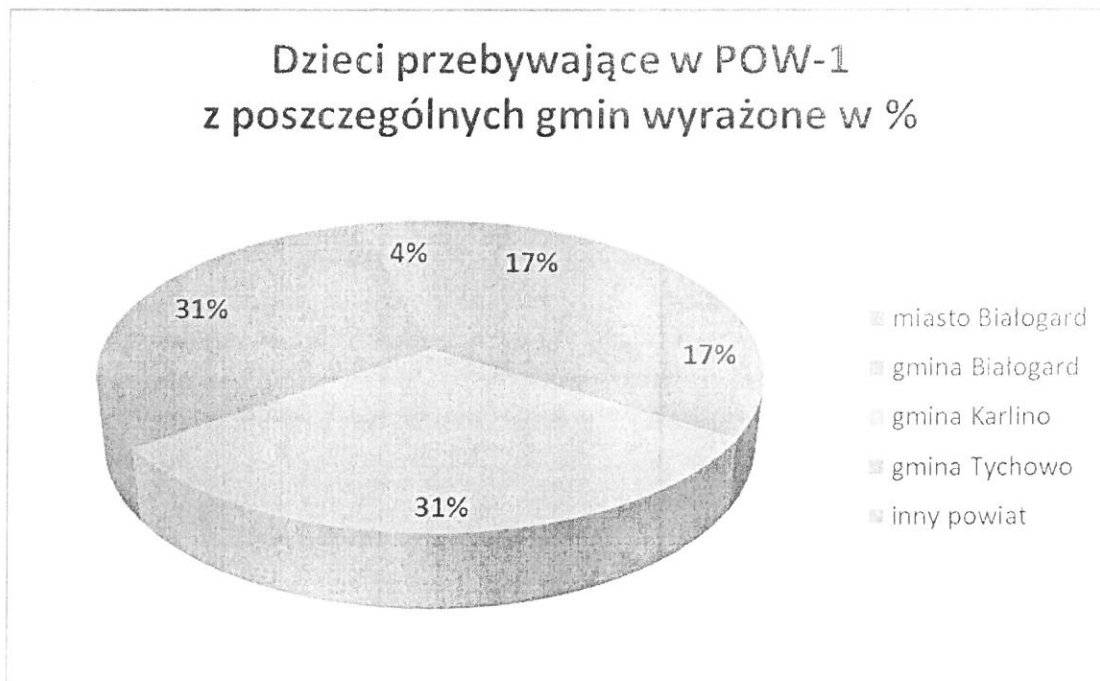
Tabela nr 3. Instytucjonalna piecza zastępcza (stan na 31.12.2017)

PLACÓWKI OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZE	Liczba	Zestawienie procentowe
Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego	1*	x
Liczba miejsc w tych placówkach	1	0,9
Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego	2*	x
Liczba miejsc w tych placówkach	17	16,2
Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno - terapeutycznego	2*	x
Liczba miejsc w tych placówkach	24	22,9
Liczba placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego	9*	x
Liczba miejsc w tych placówkach	63	60,0
Ogółem liczba placówek opiekuńczo - wychowawczych	11*	x
Liczba miejsc w tych placówkach	105	100%

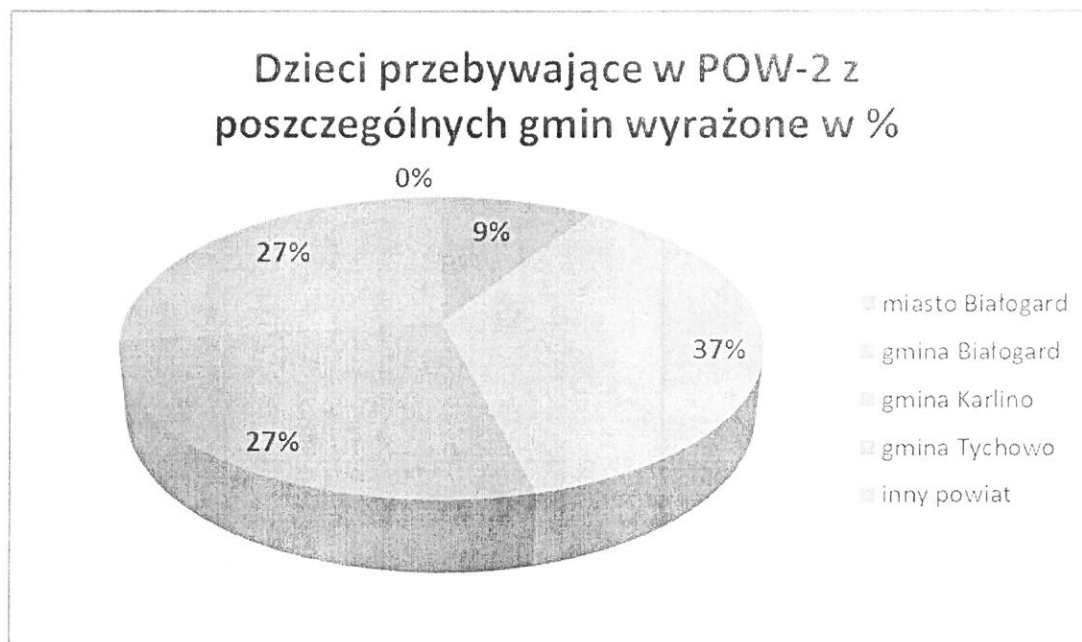
* Placówki opiekuńczo-wychowawcze łączą funkcje: socjalizacyjną, interwencyjną i specjalistyczno-terapeutyczną, stąd rzeczywista liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych nie jest sumą liczby placówek poszczególnych typów.

Źródło: Opracowanie własne PCPR

Wykres nr 10.

Wykres nr 11.

Rodzinny Dom Dziecka w Białogardzie jest placówką opiekuńczo – wychowawczą typu rodzinnego. Placówka posiada 8 miejsc. Na dzień 31.12.2017 roku w RDD przebywało 6 dzieci w tym z:

- miasta Białogard – 5,
- innego powiatu – 1.

Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze typu rodzinnego prowadzone przez Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Karlinie dysponują obecnie 55 miejscami. Na dzień 31.12.2017 r. w placówkach SOS umieszczonych było 50 dzieci, z tego tylko 5 pochodzących z Powiatu Białogardzkiego.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła szereg zmian, które mają wpłynąć na ograniczenie roli placówki opiekuńczo-wychowawczej na rzecz rozwoju rodzinnych form opieki. Jest to jednak proces bardzo skomplikowany, długotrwały, na który wpływa wiele uwarunkowań (przede wszystkim ograniczona ilość kandydatów o odpowiednich predyspozycjach i motywacji do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych). Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodziny zastępczej, jest umieszczane w placówce opiekuńczo-wychowawczej. Placówka zapewnia całodobową, ciągłą opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie ze świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Zgodnie z założeniami ustawy pobyt w placówce opiekuńczo wychowawczej ma mieć charakter przejściowy, do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, przysposobienia lub umieszczenia w rodzinie zastępczej. Poniżej przedstawiono jak kształtował się na przestrzeni 3 ostatnich lat odpływ dzieci z rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Tabela nr 4. Liczba niepełnoletnich dzieci opuszczających rodzinną pieczę zastępczą w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	2015	Procent	2016	Procent	2017	Procent
Łączna liczba umieszczonych dzieci	109	100	108	100	117	100
Powrót do rodziny biologicznej	2	1,83	1	1,08	4	3,42
Placówka opiekuńczo - wychowawcza	2	1,83	2	1,85	0	0
Rodzina adopcyjna	2	1,83	5	4,63	3	2,56

Źródło: Opracowanie własne PCPR

Tabela nr 5. Liczba niepełnoletnich dzieci opuszczających placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2015-2017

Wyszczególnienie	2015	Procent	2016	Procent	2017	Procent
Łączna liczba umieszczonych dzieci	110	100	107	100	90	100
Powrót do rodziny biologicznej	5	45,45	7	6,54	4	4,44
Rodzina zastępcza	3	2,73	3	2,80	2	2,22
Rodzina adopcyjna	0	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne PCPR

Powyższe zestawienia obrazują, że następuje wzrost liczby dzieci powracających z pieczy zastępczej pod opiekę rodziców biologicznych, zwiększa się także ilość dzieci, które z placówek opiekuńczo-wychowawczych trafiają do rodzinnej pieczy zastępczej. Należy jednak zwrócić uwagę na stały, nieznaczny wzrost liczby dzieci, które z pieczy rodzinnej są przenoszone (na mocy postanowienia sądu) do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Dotyczy to w szczególności dzieci w okresie dorastania i jest na ogół związane z niewydolnością opiekuńczo - wychowawczą rodzin zastępczych oraz brakiem innych rodzin, gotowych na ich przyjęcie. W przypadku utrzymywania się tej tendencji konieczne będzie podjęcie działań, zmierzających do zwiększenia liczby miejsc dla dzieci w okresie adolescencji w rodzinach zastępczych specjalistycznych.

4. Sytuacja i potrzeby białogardzkich rodzin zastępczych

Pieczą zastępczą nad dzieckiem sprawowana jest zasadniczo w ramach form rodzinnych (rodziny zastępczej, rodzinnych domów dziecka) oraz instytucjonalnych (placówek opiekuńczo - wychowawczych, opiekuńczo - terapeutycznych, ośrodków preadopcyjnych).

Diagnoza środowiskowa w tej części programu zostanie przedstawiona w ramach oceny sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej – rodziny zastępczej, jako tej szczególnej formy pieczy, wobec której przede wszystkim należy określać priorytety i zadania programu.

Rodzina zastępcza zapewnia opiekę i wychowanie dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, które z powodu przeszkód natury prawnej (rodzice nie zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej) nie może być przysposobione. Rodzina zastępcza może być ustanowiona także dla dziecka, które mogłoby zostać adoptowane (nie ma przeszkód natury prawnej), ale z różnych przyczyn nie udaje się znaleźć dla niego rodziny adopcyjnej.

Pieczę zastępczą w Powiecie Białogardzkim w zdecydowanej większości (69 %) sprawują rodziny spokrewnione z dzieckiem. Niezależnie od zalet jakie posiada opieka osób spokrewnionych, część tego typu rodzin nie wywiązuje się prawidłowo z zadań na nich spoczywających. Dzieci wychowujące się w rodzinach spokrewnionych bardzo często podlegają nadal niewłaściwym wpływom środowiskowym.

Analiza powodów zawiązania rodziny zastępczej pokazuje, że najczęściej źródłem takiej sytuacji są problemy społeczne w tym patologie, odpowiadające za trwałą (rzadziej czasową) dysfunkcję rodziny. Szczegółową analizę powodów umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej, obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela nr 6. Przyczyny umieszczenia w pieczy zastępczej, w odniesieniu do dzieci przebywających w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej w 2017 roku (stan na 31.12.17 r.)

Lp.	Przyczyny umieszczenia	w rodzinach zastępczych spokrewnionych	w rodzinach zastępczych niezawodowych	w rodzinach zastępczych zawodowych	w rodzinnym domu dziecka
1	sieroctwo	2	0	0	0
2	pólsieroctwo	10	8	4	0
3	uzależnienia rodziców, w tym:	26	6	10	0
	od alkoholu	24	6	10	0
4	przemoc w rodzinie	1	0	3	0
5	bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	13	3	1	0
6	niepełnosprawność co najmniej jednego z	10	3	0	0

	rodziców				
7	długotrwała choroba co najmniej jednego rodzica	1	0	0	0
8	ubóstwo	0	0	0	0
9	nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	1	0	1	0
10	pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców (praca zarobkowa)	4	0	0	0
11	inne	1	1	0	0

W przypadku większości rodzin żyje przynajmniej jedno z rodziców biologicznych dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, a skala kontaktów utrzymywana z rodzicami biologicznymi jest dość duża, nawet pomimo tak znaczących powodów zawiązania rodziny zastępczej jak uzależnienia rodziców czy niewydolność opiekuńczo-wychowawcza. Oznacza to także, że dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej mają niezwykle silne negatywne doświadczenia i doświadczają silnych zaburzeń o charakterze psychologicznym, a fakt umieszczenia ich w rodzinie zastępczej często nie oznacza skutecznego odseparowania dzieci od źródła problemów.

Prawie wszystkie rodziny zastępcze korzystają ze świadczeń przysługujących im z tytułu funkcjonowania rodziny zastępczej. Dane zgromadzone podczas monitoringu rodzin zastępczych wskazują, że blisko 1/3 rodzin zgłasza, że środki finansowe, którymi dysponują są niewystarczające do zaspokojenia wszystkich potrzeb. Wpływ na to ma struktura demograficzna typowej rodziny zastępczej, gdzie opiekunami są dziadkowie.

Tabela nr 7. Struktura wiekowa osób pełniących funkcję rodziców zastępczych (wg stanu na 31.12.2017 r.); w przypadku małżeństw wskazano wiek osoby młodszej

Wiek	18-30 lat	31-40 lat	41-50 lat	51-60 lat	61-70 lat	71 lat i więcej
Liczba	6	9	13	19	19	5

osób						
Procent	8,45	12,68	18,31	26,76	26,76	7,04

Źródło: opracowania własne PCPR.

Powyższe zestawienie pokazuje, że prawie połowa osób sprawujących pieczę zastępczą jest w wieku powyżej 50 lat, czyli typowym dla dziadków a nie rodziców (rozwiązaniem optymalnym jest sytuacja, gdy różnica wieku pomiędzy dzieckiem a rodzicami zastępczymi kształtuje się tak jak w rodzinie naturalnej). Rodzina oddziałuje na socjalizację dziecka poprzez warunki bytowe, strukturę, status społeczny, sposób życia, zainteresowania członków rodziny, obyczaje, stabilność. Zaawansowany wiek rodziców zastępczych jest bezpośrednią przyczyną zwiększającej się dysfunkcjonalności rodziny. Wraz z wiekiem zmniejszają się zdolności zarobkowe rodziny, obniża sprawność fizyczna opiekunów, zwiększa tzw. różnica pokoleniowa, która nie sprzyja trwałym i mocnym więzom między rodzicami zastępczymi a wychowankiem.

Analiza sytuacji rodzin zastępczych z Powiatu Białogardzkiego pokazała, że rodziny zastępcze dobrze zabezpieczają potrzeby niezbędne do swojego funkcjonowania. Jednak w niewielkim stopniu występują problemy z opłatami za czynsz i media, zakupem żywności, wydatkami związanymi z leczeniem, zakupem odzieży i obuwia, zakupem środków czystości i higieny osobistej,

Zdecydowanie gorzej sytuacja przedstawia się z zaspokajaniem potrzeb bardziej złożonych. Tymi obszarami są przede wszystkim organizacja wypoczynku letniego i wydatki związane z kulturą i rozrywką.

Wyraźnie wyłoniły się trzy obszary potrzeb: najpowszechniejsze były potrzeby finansowe i materialne, w dalszej kolejności wsparcie psychologiczne i pedagogiczne zarówno dla dorosłych, jak i dla dzieci, wreszcie wsparcie potrzeb zdrowotnych i rehabilitacyjnych istotnych także dla rodzin, które opiekują się dziećmi bez niepełnosprawności.

Wśród zgłaszanych i niezaspokajanych potrzeb dominowały te, które określić można mianem nadzwyczajnych, trudnych do zaspokojenia, w ramach regularnej pomocy instytucjonalnej. Dotyczy to przede wszystkim zabezpieczenia finansowego w sytuacjach nadzwyczajnych, a także takich, które nie są potrzebą pierwszego rzędu (np. wyjazd na wakacje). Specyfika tych potrzeb stała się wskazówką dla obszarów potencjalnej współpracy i wsparcia, jakie powinno być świadczone rodzinom.

W odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby podjęto odpowiednie działania - zabezpieczono w budżecie środki na pokrycie nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka (świadczenie fakultatywne); w roku 2017 na ten cel wydatkowano kwotę 6.000 zł (pomoc dla rodzin zastępczych).

Druga grupa niezaspokojonych potrzeb dotyczyła wsparcia specjalistycznego w zakresie wychowania, a także pomocy psychologicznej adresowanej do opiekunów. Pomoc taka służy wzmocnieniu kompetencji wychowawczych opiekunów oraz budowaniu umiejętności zaspokojenia potrzeb emocjonalnych.

Aktualnie wszystkie rodziny zastępcze będące pod opieką PCPR w Białogardzie mają zapewniony bezpłatny dostęp do specjalistycznego wsparcia i poradnictwa. W związku z istniejącym zapotrzebowaniem, wskazane jest utrzymanie ww. wsparcia na dotychczasowym poziomie.

Zgodnie z wytycznymi ustawy, rodziny, które z dniem jej wejścia w życie legitymowały się stażem krótszym niż 3 lata, objęte są opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. PCPR w chwili obecnej zatrudnia 4 koordynatorów, którzy pod swoją opieką mają 55 rodzin. Ustawa z dnia 25 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych ustaw przewiduje, że przepis art. 77 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej otrzymał brzmienie, zgodnie z którym koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka. Wskazana regulacja weszła w życie z dniem 1 stycznia 2015 r. W świetle powyższego zapisu ustawy uzasadnionym jest zwiększenie zatrudnienia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej o dodatkowy etat.

Kolejnym problemem, z jakim zmagają się na co dzień rodziny zastępcze w Powiecie Białogardzkim, są rozległe zaległości i zaniedbania szkolne u dzieci, które trafiają do pieczy, będąc w wieku szkolnym. Wiele z nich ma specyficzne trudności szkolne i dysfunkcje rozwojowe, które wymagają indywidualnego traktowania - wyłącznie na podstawie opinii lub orzeczenia z poradni psychologiczno-pedagogicznych, na które z reguły długo się czeka. Towarzyszą im zaniedbania społeczne, np. wyniesiona z rodzinnego domu potrzeba ciągłej rywalizacji z innymi dziećmi, brak prawidłowych nawyków higienicznych. Dzieci mają braki w diagnozie zdrowotnej, wiele z nich ma nie zdiagnozowane problemy neurologiczne i psychiatryczne.

Dostęp do lekarzy powyższych specjalizacji jest ograniczony, na pierwszą wizytę czeka się zazwyczaj około dwóch miesięcy, a często potrzebne jest działanie interwencyjne. Jeszcze większy problem stanowi brak dziecięcego szpitala psychiatrycznego w pobliżu Białogardu i konieczność długiego oczekiwania na miejsca w placówkach od niego oddalonych. W celu zoptymalizowania działań na rzecz poprawy funkcjonowania rodzinnej opieki zastępczej, w sytuacjach szczególnie trudnych i skomplikowanych pracownicy socjalni PCPR, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej współpracują z poszczególnymi ośrodkami pomocy społecznej. Pracownicy tych ośrodków, szczególnie asystenci rodziny w sytuacjach wymagających ich obecności, towarzyszą pracownikom PCPR w wizytach w środowiskach, przedstawiają swoje opinie. Współpraca z ośrodkami pomocy społecznej jest ponadto prowadzona na bieżąco przy ocenie warunków bytowych rodzin biologicznych, ubiegających się

o urlopowanie dzieci oraz przy odbieraniu dzieci w drodze interwencji w środowisku.

5. Sytuacja i potrzeby osób opuszczających pieczę zastępczą

Obecnie wsparciem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie jest objętych 55 dorosłych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej (w tym 19 nadal pozostających w rodzinach zastępczych) oraz 42 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych (w tym 7 pozostających w placówkach po osiągnięciu pełnoletności).

Z wieloletniej pracy z usamodzielnianymi wychowankami pieczy zastępczej wynika, że po opuszczeniu pieczy zastępczej pełnoletni wychowankowie oczekują przede wszystkim pomocy pieniężnej i pomocy w uzyskaniu mieszkania i wyposażenia go. Często oczekują pomocy prawnej w rozwiązaniu skomplikowanej sytuacji prawnej rodzin biologicznych. Rzadziej pełnoletni wychowankowie oczekują wsparcia psychologicznego.

Usamodzielnienie to długotrwały proces, który wymaga widzenia osoby usamodzielniającej się w szerokim spektrum jej potrzeb i sytuacji życiowej. Wielu wychowanków ma problemy związane z wychowywaniem się poza rodziną. Są to przede wszystkim problemy emocjonalne, trudności z nawiązywaniem relacji i podtrzymywaniem więzi. Decyzje wychowanków co do wyboru poziomu i kierunku kształcenia, predyspozycji, zainteresowań oraz sytuacji na rynku pracy często podejmowane są bez uwzględnienia własnych predyspozycji i możliwości. Potrzebne są działania przyczyniające się do rozwoju kompetencji społecznych (umiejętności osobiste i interpersonalne). Konieczne jest stwarzanie okazji do odkrywania własnego potencjału, zainteresowań oraz tworzenie warunków do ich rozwoju.

Istnieje także potrzeba uzyskania wsparcia w zakresie wiedzy o rynku pracy, edukacji o zawodach, zdobyciu pierwszych doświadczeń zawodowych (kontakty z pracodawcami, udział w szkoleniach zawodowych, stażach). Ważnym zadaniem jest pomoc w stabilizacji sytuacji mieszkaniowej.

Bardzo duże znaczenie we wspieraniu procesu usamodzielnienia ma współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz udział młodzieży w projektach współfinansowanych ze środków Unii Europejskiej.

Wnioski:

- znakomita większość rodzin zastępczych to rodziny spokrewnione (69 %), w których funkcje opiekuńcze i wychowawcze najczęściej pełnią dziadkowie, co zasadniczo jest sytuacją niekorzystną w systemie rodzinnej pieczy zastępczej,
- rodziny zastępcze dobrze radzą sobie z zapewnieniem podstawowych funkcji opiekuńczych (bytowych, żywieniowych), znacznie gorzej radzą sobie

z zaspokajaniem potrzeb bardziej złożonych (organizacja wypoczynku letniego, wydatki związane z kulturą i rozrywką),

- problemami wychowawczymi występującymi najczęściej i w największym natężeniu są słabe postępy w nauce. W drugiej kolejności istotne liczebnie i pod względem nasilenia są problemy z nałogiem palenia tytoniu oraz kondycją psychiczną dzieci (np. ADHD, zaburzeniami emocjonalnymi itp.). Dużo rzadziej występują problemy wywołane osamotnieniem dziecka i brakiem kolegów, bądź nieodpowiednim towarzystwem, w którym dziecko przebywa,
- umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej nie gwarantuje oddzielenia dziecka od problemów dotyczących jego rodziny biologicznej,
- znaczna część trudności towarzyszących spokrewnionym rodzinom zastępczym wynika z zaburzonej struktury demograficznej i nietypowych różnic wieku pomiędzy opiekunem (opiekunami) a dzieckiem (dziećmi) powierzonym opiece. W 5% badanych rodzin różnica wieku pomiędzy opiekunem a dzieckiem powierzonym opiece wynosi mniej niż 16 lat, co w dużym stopniu utrudnia (ale nie uniemożliwia) wykazanie wobec dziecka doświadczenia, wiedzy i umiejętności psychospołecznych, niezbędnych dla zbudowania autorytetu „rodzicielskiego” i zapewnienia udanej transmisji wartości wychowawczych.

Tabela nr 8. Cele i zadania do zrealizowania na lata 2018-2020

Cel I Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej		
Zadania	Wskaźniki Realizacji zadania	Działania i realizatorzy, źródła finansowania
1. Podejmowanie działań propagujących i wspierających rodzinną pieczę zastępczą.	<ul style="list-style-type: none"> -- liczba nowopowstałych rodzinnych form opieki: * rodziny zastępcze spokrewnione * rodziny zastępcze niezawodowe * rodziny zastępcze zawodowe 	<ul style="list-style-type: none"> realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu. --kampania w lokalnych mediach --ogłoszenia w lokalnej gazecie --ogłoszenia na stronie internetowej
2. Zatrudnienie koordynatorów pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> -- liczba koordynatorów -- liczba rodzin, która powinna zostać objęta wsparciem koordynatora -- liczba rodzin objęta wsparciem koordynatora 	<ul style="list-style-type: none"> realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu, środki budżetu państwa - utrzymanie osiągniętego ustawowego standardu
3. Prowadzenie kwalifikacji	<ul style="list-style-type: none"> -- liczba wydanych opinii 	<ul style="list-style-type: none"> realizator: Powiatowe Centrum

kandydatów na opiekunów zastępczych; kierowanie na szkolenia.	<ul style="list-style-type: none"> -- psychologicznych -- liczba przeprowadzonych procedur -- liczba osób skierowanych na szkolenia 	<p>Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu</p> <ul style="list-style-type: none"> -- wydawanie przez psychologa opinii o posiadaniu odpowiednich predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji opiekunów zastępczych – dot. wszystkich form rodzinnej pieczy zastępczej -- wnikliwa i kompleksowa analiza sytuacji kandydatów, przed wydaniem skierowania na szkolenie dla kandydatów (przygotowanie procedur w tym zakresie)
4. Organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka. Celem zadania jest zwiększenie liczby osób profesjonalnie przygotowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> -- liczba osób, które ukończyły szkolenie 	<p>realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu</p> <ul style="list-style-type: none"> -- rozwijanie systemu szkoleń i kursów przygotowawczych do pełnienia roli rodziny zastępczej
5. Zawieranie umów z kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zawodowej oraz prowadzenia rodzinnych domów dziecka.	<ul style="list-style-type: none"> -- liczba zawartych umów 	<p>realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu</p> <ul style="list-style-type: none"> -- rozwijanie systemu szkoleń i kursów przygotowawczych do pełnienia roli rodziny zastępczej
6. Prowadzenie rejestru osób zakwalifikowanych oraz pełniących funkcję rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinne domy dziecka.	<ul style="list-style-type: none"> -- liczba osób i rodzin wpisana do rejestru: 	<p>realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu</p> <ul style="list-style-type: none"> -- aktualizowanie rejestru

7. Specjalistyczne szkolenia oraz superwizje dla pracowników PCPR. Celem tego zadania jest podnoszenie kwalifikacji i kompetencji pracowników.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba szkoleń - liczba pracowników, którzy wzięli udział w szkoleniach 	- realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu, środki Wojewody
Cel II Wspieranie rodzin zastępczych oraz dzieci umieszczonych w tych rodzinach		
1. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych oraz pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego, mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych szkoleń - liczba osób, które wzięły udział w szkoleniach 	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu -organizowanie warsztatów psychoedukacyjnych, szkoleń -prowadzenie warsztatów psychoedukacyjnych, szkoleń
2. Organizowanie dla rodzin zastępczych oraz pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego grup wsparcia w celu integracji środowiska rodzinnej pieczy zastępczej.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba grup wsparcia - liczba spotkań 	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu
3. Organizowanie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego dla rodzin zastępczych oraz pracowników placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego.	- liczba i tematyka udzielonych porad	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu -rozwijanie współpracy z organizacjami pozarządowymi mającymi na celu wsparcie funkcjonowania rodzin zastępczych poprzez organizowanie odpowiedniego poradnictwa
4. Zapewnienie dostępu do specjalistycznego wsparcia dla dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych typu	<ul style="list-style-type: none"> - liczba wydanych skierowań - liczba dzieci biorących udział w zajęciach 	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie oraz Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Białogardzie, środki Powiatu -organizowanie zajęć terapeutycznych dla dzieci

rodzinnego.		ma za zadanie pomóc dziecku w adaptacji do nowych warunków oraz przywrócenia mu równowagi psychicznej
5. Zabezpieczenie środków na dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dzieci oraz innych świadczeń fakultatywnych, przewidzianych w ustawie.	-- liczba dzieci, którym zapewniono dofinansowanie do wypoczynku -- liczba rodzin, którym przyznano inne świadczenia fakultatywne: * na przeprowadzenie niezbędnego remontu * świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przyjęciem dziecka * utrzymanie lokalu mieszkalnego (przy nie spełnieniu warunków art. 83 ust. 3a) * utrzymanie lokalu mieszkalnego zgodnie z art. 83 ust. 3a * rodzina pomocowa	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu --zabezpieczenie w budżecie Powiatu środków na ten cel
Cel III Wspieranie instytucjonalnej pieczy zastępczej		
1. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu interwencyjnego.	-- liczba placówek -- liczba miejsc	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie oraz Centrum Wspierania Rodziny „Dom pod Świerkiem, środki Powiatu
2. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu socjalizacyjnego.	-- liczba placówek -- liczba miejsc	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie oraz Centrum Wspierania Rodziny „Dom pod Świerkiem”, środki Powiatu
3. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu specjalistyczno – terapeutycznego.	-- liczba placówek -- liczba miejsc	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie oraz Centrum Wspierania Rodziny „Dom pod Świerkiem, środki Powiatu

4. Prowadzenie placówek opiekuńczo – wychowawczych typu rodzinnego.	– liczba placówek – liczba miejsc	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie oraz Stowarzyszenie SOS Wioski Dziecięce w Karlinie, środki Powiatu i stowarzyszenia SOS Wioski Dziecięce
5. Standaryzacja Placówek Opiekuńczo – Wychowawczych nr 1 i 2 w Białogardzie.	– liczba placówek – liczba miejsc	realizator: Powiat Białogardzki, środki Powiatu, środki Wojewody
Cel IV Wspieranie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej		
1. Zapewnieni pomocy prawnej. Celem zadania jest zwiększenie świadomości młodzieży oraz pomoc w rozwiązywaniu bieżących problemów.	– liczba udzielanych porad prawnych	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu – zorganizowanie poradnictwa prawnego
2. Zapewnienie wsparcia psychologicznego, pedagogicznego.	– liczba udzielanych porad specjalistycznych	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu – poradnictwo i wsparcie w zakresie nawiązywania i utrzymywania relacji z innymi radzenia sobie ze stresem, rozwiązywanie konfliktów itp.
3. Realizacja indywidualnych programów usamodzielniania. Celem zadania jest wsparcie wychowanków w procesie usamodzielniania.	– liczba indywidualnych programów usamodzielniania	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu – przygotowywanie IPU – wypłata świadczeń: * pomoc na zagospodarowanie * pomoc na usamodzielnienie * pomoc na kontynuowanie nauki – pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – 0
4. Angażowanie wychowanków	– liczba realizowanych	realizator: Powiatowe Centrum

do udziału w projektach. Celem zadania jest poprawa sytuacji życiowej oraz polepszenie funkcjonowania w środowisku usamodzielnianych wychowanków zagrożonych wykluczeniem społecznym	projektów -- liczba wychowanków biorących udział w projektach	Pomocy Rodzinie w Białogardzie, środki Powiatu i środki EFS
Cel V Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej		
1. Współpraca koordynatora z asystentem rodziny biologicznej dziecka umieszczonego tymczasowo w jednej z form pieczy zastępczej	-- liczba rodzin objętych współpracą -- liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, Ośrodki Pomocy Społecznej, środki Powiatu -- umożliwienie i udzielenie wszelkiej pomocy, również w postaci odpowiednich szkoleń, prowadzących do odpowiedniej i przynoszącej efekty współpracy

Tabela nr 9. Limit rodzin zastępczych zawodowych

Lata	2018	2019	2020
Liczba rodzin zastępczych zawodowych	1*	2*	1*
Liczba rodzinnych domów dziecka	0	2	1

*pod warunkiem zabezpieczenia w budżecie Powiatu środków finansowych przeznaczonych na ten cel

6. Priorytety i cele szczegółowe programu na lata 2018-2020

6.1. Rekomendacje dla Programu

W oparciu o przeprowadzoną analizę środowiska lokalnego - ocenę pieczy zastępczej - sformułowane zostały rekomendacje dla celów Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej. Stanowią one podstawę wyznaczenia priorytetów oraz zadań dla szczegółowych programów w perspektywie lat 2018 – 2020.

W celu rozwoju pieczy zastępczej należy:

- Podjąć działania zwiększające liczbę rodzin zastępczych niezawodowych i zawodowych, w tym rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego oraz rodzin zawodowych specjalistycznych (kampanie medialne promujące rodzicielstwo zastępcze, opracowanie systemu wynagradzania rodzin zawodowych, zabezpieczenie w budżecie środków na świadczenia fakultatywne dla rodzin już funkcjonujących).
- Rozwijać system szkoleń i kursów przygotowawczych dla kandydatów na rodziny zastępcze, poprzez opracowanie procedur kwalifikowania, doskonalenie technik i metod szkoleniowych, skracanie okresu oczekiwania na szkolenie.
- Rozwijać inne formy czasowej opieki nad dzieckiem (rodzinne domy dziecka, rodziny pomocowe).
- Budować wsparcie systemu pieczy zastępczej przez rozwój współpracy z sektorem NGO oraz realizację działań w ramach projektów dofinansowanych ze źródeł zewnętrznych, krajowych i zagranicznych w tym UE.
- Doskonalić system pomocy specjalistycznej: pedagogicznej i psychologicznej udzielanej rodzinom zastępczym.
- Zwrócić szczególną uwagę na przeciwdziałanie problemom wychowawczym w rodzinach zastępczych spokrewnionych: z codzienną nauką i włączaniem dzieci powierzonych opiece do grup rówieśniczych oraz problemy wymagające specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, psychiatrycznego, a także z zakresu uzależnień.
- Współdziałać z placówkami edukacji publicznej w celu zwiększenia oferty dodatkowych zajęć wyrównawczych dla dzieci z rodzin zastępczych.
- Stosować indywidualne podejście do rodzin zastępczych oraz intensyfikację pracy z rodziną i zaoferowanie elastycznych form wsparcia w zależności od indywidualnych potrzeb.
- Rozwijać programy współpracy z organizacjami pozarządowymi mające na celu wsparcie funkcjonowania rodzin zastępczych.

7. Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring realizacji programu opiera się na analizie wskaźnikowej. Wskaźniki realizacji zadań ujęte w celach mają charakter jakościowy i ilościowy, bezpośrednio odnoszą się do oczekiwanych efektów zadań. Ich spełnienie będzie równoznaczne z wypełnieniem działania i osiągnięciem założonych celów. Monitoring będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań przez koordynatora Programu, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie.

Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę założonych wniosków. Celem będzie odpowiedź na następujące pytania

- **Czy Program stwarza możliwość postępu w zakresie rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Białogardzkim?**

- **Czy utworzony w Powiecie system wsparcia rodzinnej pieczy zastępczej jest wystarczający?**

- **Czy dzieci w pierwszej kolejności trafiają do rodzinnej pieczy zastępczej?**

- **Czy środki pozostające w dyspozycji są wystarczające na realizację Programu?**

- **Które metody pracy dają oczekiwane rezultaty, a które należy zmienić ?**

Ewaluacja Programu będzie prowadzona przy użyciu następujących narzędzi:

- ankiety kierowane do odbiorców Programu,
- wypowiedzi ustne odbiorców Programu,
- opinie pracowników instytucji realizującej Program,
- opracowane plany pomocy dziecku,
- indywidualne programy usamodzielnienia,
- przeprowadzone oceny sytuacji dziecka oraz funkcjonowania rodziny zastępczej.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie będzie przedkładał Radzie Powiatu Białogardzkiego roczne sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie stanowiło integralną część corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie.

7.1. Źródła finansowania

Program rozwoju pieczy zastępczej finansowany będzie ze środków budżetu Powiatu Białogardzkiego, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł – w ramach dotacji oraz grantów projektowych w ramach funduszy europejskich, środków pochodzących z sektora NGO i innych.

1

Zgodnie z zapisami ustawy, jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań systemu pieczy zastępczej, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 50% wydatków przeznaczonych na realizację zadania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 998, zm. poz. 1076, poz. 1544) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 - letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych. Mając powyższe na uwadze Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Białogardzie, jako organizator rodzinnej pieczy zastępczej, wnioskuje o podjęcie niniejszej uchwały.

Opracował:

Grzegorz Lysiak – Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia.